

14.12.2020

Pripomienky k návrhu Ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR predložilo 13. novembra 2020 do medzirezortného pripomienkového konania návrh Ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme. Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v tomto konaní uplatnila [69 pripomienok](#).

Súčasný dôchodkový systém je dlhodobu neudržateľný, a to pre viaceré deformácie v prvom aj druhom pilieri. Doterajšie snahy zabezpečiť zvýšenie jeho udržateľnosti sa ukázali ako nedostatočné. Téma dôchodkov je často predmetom politickej súťaže neraz poznačenej krátkodobým populizmom. Parametre dôchodkového systému podliehali často zmenám, ktorých cieľom nebolo nutne zabezpečiť jeho finančnú stabilitu. **Ústavný zákon by preto podľa RRZ mal najmä chrániť dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému.**

Podľa Rady sa predložený návrh ústavného zákona nedostatočne zameriava na riešenie dlhodobých problémov dôchodkového systému a to ani v prvom, ani v druhom dôchodkovom pilieri. Ambíciou vlády by malo byť vrátiť dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému približne do stavu, v akom sa nachádzala v roku 2018. **Návrh Ústavného zákona však zavádza opatrenia, ktoré neboli odborne zdôvodnené a môžu do budúcnosti vytvárať dodatočné riziká pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií.** Nejasné formulácie niektorých ustanovení, vrátane dôvodovej správy a riziko nových interpretácií môžu v budúcnosti ešte výrazne zvýšiť negatívny vplyv na dlhodobú udržateľnosť.

Kľúčové hodnotenia RRZ k návrhu ústavného zákona o starobnom dôchodkovom systéme:

- Ako pozitívny prínos hodnotí RRZ zámer ukotviť naviazanie dôchodkového veku na vývoj strednej dĺžky života v ústavnom zákone. Toto opatrenie môže byť najdôležitejším stabilizujúcim prvkom dôchodkového systému. Rada navrhuje ústavný zákon doplniť o podmienku, aby zmena dôchodkového veku nemohla byť menšia ako 80 % zmeny strednej dĺžky života.
- Zákon zavádza možnosť vzniku nároku na dôchodok po dosiahnutí stanovenej odpracovanej doby (často komunikovanej ako 40 rokov). Takéto opatrenie je vhodnejšie riešiť v rámci úpravy podmienok na predčasný dôchodok spoločne s ukotvením povinnosti správneho uplatňovania aktuárnej neutrality a definovania podmienky jeho minimálnej výšky. Bez akceptovania týchto princípov by mohlo mať toto opatrenie výrazne negatívny vplyv na dlhodobú udržateľnosť systému.
- Zavedenie tzv. rodičovského piliera, teda príplatku k starobnému dôchodku, bude mať významný negatívny vplyv na dlhodobú udržateľnosť verejných financií (podľa predbežného odhadu MF SR najmenej 0,8 % HDP). Rada preto [opakuje odporúčanie](#) vykonať zmeny tak, aby nemali dopad na zhoršenie v súčasnosti značne finančne destabilizovaného dôchodkového systému. V prípade ak by rodičovský pilier mal byť financovaný z daní, mal by byť navyše dôkladne posúdený podľa princípu hodnoty za peniaze.
- Úprava sporiacej fázy druhého piliera je nedostatočná, veľmi vágna a nemusí viesť k náprave jeho dlhodobých problémov, čo by v budúcnosti vytvorilo ďalší tlak na verejné financie. V prípade, ak dôjde k jeho lepšiemu nastaveniu, Rada víta zastabilizovanie veľkosti druhého piliera (minimálna sadzba odvodov, povinný vstup).
- Automatická mimoriadna valorizácia dôchodkov zhoršuje dlhodobú udržateľnosť verejných financií a je potrebné jej nastavenie podmieniť aktuálnym stavom dlhobodej udržateľnosti.
- Rada pozitívne hodnotí ukotvenie princípu univerzality dôchodkového systému v ústavnom zákone. Naopak, ustanovenie možnosti vzniku špeciálnych režimov pre rôzne skupiny osôb podľa náročnosti alebo prospešnosti činnosti je v rozpore s týmto princípom.

Pozrite si [hlavné závery a odporúčania](#) RRZ k návrhu ústavného zákona.

Kontakt: media@rrz.sk